

Iseolemise tahe

On teada-tuntud tõde, et midagi ühendades on kõige keerulisem roll ühisosa leidmisel. Kuidas seda teha, kui tuleb arvestada kõigi inimeste arusaamade, uskumuste, huvide, tahtmiste, nägemuste ja soovidega? Hiiumaa puhul on see lihtne – me oleme üks saar. Selles ühisosa peitubki.

Hiidlaste huvi on, et kogu Hiiumaal läheks ühtlaselt hästi. Mitte ainult keskustes, vaid ka keskustest väljas elavad inimesed peavad tundma end turvaliselt. Suuremalt vaadates jõuab enamus inimesi varem või hiljem arusaamisele, et tal läheb hästi siis, kui ta naabril läheb hästi. Omavalitsusel läheb hästi siis, kui elanikel läheb hästi. Kogu Hiiumaal läheb omakorda hästi siis, kui meil on võimekamad omavalitsused. Täna aga oleme jätkuvalt uhked ega taha tunnustada, et eraldiseisvatena ja üksteisega pidevalt konkureerides arvestame ainult kitsa ringi huvidega, mitte aga Hiiumaa tulevikuga.

Miks me peaksime üldse ajaga kaasas käima ja muutuva olukorra kohanema? Võib-olla sellepärast, et saurused ei kohanenud ja vaata mis juhtus... Tegelikult on tugevam omavalitsus riigile võrdväärsem partner ning vähendab erinevate teenuste tsentraliseerimise võimalust riigi poolt. Kui omavalitsuse võimekus kasvab, toob see endaga kaasa ka efektiivsuse kasvu.

Läbi otsuste kvaliteedi, kompetentsi kasvu, spetsialiseerumise ja otsusteni jõudmise kiiruse suureneb ka meie konkurentsivõime. See aga loob eeldused saada Hiiumaale investeringuid, mis omakorda loovad töökohti. Hiiumaale oleks kasulik, kui arengute ja ootuste osas kujuneks väga selge ühine seisukoht. Nii oleksime teistele arusaadavamad ja oma tulevikuosovidega paremini mõistetavad.

Kõrgessaare ja Kärddla on selles suunas astumas väga selgeid samme. See on ajalooline hetk ja kindel suund ühtsema Hiiumaa poole. Ma ei ütle, et esimesel jaanuaril 2014 sünnime justkui uude ja paremasse maailma. Kõik ei muutu ühe päevaga, aga me saame võimaluse muutusteks ning ajaga kaasa minna, sest eraldi punnitamise oleme juba ära proovinud. Varem see toimus, täna enam mitte!

Me ei tohi unustada, et mida lähemale kodanikule otsused sünnivad, seda paremad need on, sest arvestavad konkreetse piirkonna vajadustega. Sellest tulenevalt on ääretult oluline külaseltside liikumine ja külavanimete roll oma piirkonna esindamisel; järjest rohkem tuleb usaldada vabakondi. Need on organisatsioonid, mis on ellu kutsutud vabast tahtest ja kus tehakse suur töö ära vabatahtlikkuse alusel, parema äranägemise järgi. See tulevikusuund on täna veel alakasutatud.

Veidi rõõmsamalt tulevikku vaadates jääb silma, et ühiskonnas valitsev pessimism hakkab taanduma – visalt küll, aga ikkagi! Järjest rohkem on neid, kes tahavad kogukonnaelus kaasa rääkida ja on aru saanud, et neil on võimalik ise oma elu muuta. Iseolemise tahe kasvab, kodanikuaktiivsus kasvab. Seeläbi muutub ühiskond arvestavamaks ja ühtsemaks.

Keegi tark ütles kunagi: „Maailm ei muutu ühe päevaga. Ta muutub iga päevaga.” Muutkem siis üheskoos maailma ka täna ja ikka parema homse suunas.

Georg Linkov
Kärddla linnaape

Andkem Hiiumaale võimalus

Head Kõrgessaare ja Kärddla elanikud! Mitte kordagi ei ole Hiiumaal jõutud nii kaugele, et me saaksime Teile aruteluks esitada ühinemislepingu projekti, alati on ühinemistegevus sumbunud erinevatel põhjustel. Samas on laua äärde istunud eelnevalt kuus korda, mis näitab, kui oluliseks me ühtset Hiiumaad peame. See, mis ei ole õnnestunud kogu saare ulatuses, on nüüd teoks saamas Kärddla ja Kõrgessaare ühinemises. Plaanitavas omavalitsuses oleks ca 50% Hiiumaa elanikkonnast ja ca 38% kogu saare maismaa pinnast. Sümbolne on ka Kõpu tuletorni – meie ühe suurema tunnusmärgi – asumine siin.

Näen planeeritavas vallas kõige suuremat võitu selles, et saame paremini ja spetsialiseeritumalt rakendada meie inimeste teadmisi ja oskusi; haldussüsteemis saab tegeleda sellega, mis on konkreetset ülesanded; ei ole teenuste hajuvust ega venimist. Kiiremaks ja tulemuslikumaks saavad muutuda inimest otseselt puudutavad otsused, on need siis seotud transpordi, sotsiaal- või hariduspoolega. Suudame paremini reageerida, olla üle regionaalpoliitika puudustest (või puudumisest) ning tugeva omavalitsusena valjemini kaasa rääkida meid ja üldse saari puudutavates otsustes.

Üheskoos peame suutma luua atraktiivsema ettevõtluskeskkonna. Kõikide otsuste juures tuleb arvestada, et säiliks meie suurepärase loodus.

Haridusmaastikul teeme suure sammu ühtse Hiiumaa haridusruumi poole. Pidevas laste arvu vähenemises ei ole tänase riikliku rahastusmudeli juures varsti enam võimalik tagada ühtset hariduskvaliteeti kogu piirkonnas, riik ei ole isegi nõus enam pidama erivajadustega laste kooli Kõpus. Ühise omavalitsusena suudame tagada väljakujunenud koolide ja lasteaiavõrgu säilimise ja parendamise. Uues

vallas ühtlustuvad ka sotsiaalteenused ja toetused.

Juhtimise osas tahame veel lähemale jõuda iga piirkonna inimeseni. Lisaks Kõrgessaarele loome vallavalitsuse teeninduspunkti ka Kõpu külla, parandame suhtlemist vallas asuvate küla- ja piirkonna liikumiste ning nende esindajatega.

Kultuuri- ja spordivaldkonnas on meie sidemed juba täna väga tihedad. Ühisomavalitsuses suudame paremini kasutada spordibaase ja kultuurimaju, tagades niimoodi paremini meie elanike vaba aja sisustamise. Ühtlustada saab noorsootööd, plaanis on luua Hiiumaa Huvikool.

Loomulikult ei ole ühinemine mingi „võluvits“, mis teeb üleöö kõik paremaks, kuid see annab võimaluse minna ühiselt positiivse lahenduse poole.

Kindlasti on asjal ka oma negatiivne pool: kes kardab asjade liigset koondumist Kärddlasse; kes erakondlikku killustumist ja võimumänge; kes koolide ja lasteaedade sulgemist; kes kohaliku otsustustasandi kadumist, töökohtade vähenemist jne. Paljud protsessid on käimas ja olen veendunud, et tänases Hiiumaa olukorras juhtuvad need asjad paratamatult. Meil ei ole jõudu üksinda vastu seista. Kõigepealt vaesuvadki vallad, nagu „Hiiu Leht“ kirjutas, seejärel hääbub ka Kärddla. Ühtse Hiiumaa suudaksime sellele vastu seista ja asjade käigu teistpidi pöörata. Ehk oleksime järgmine rahvaloendus juba plussiski. Aga seda peame me tegema ise ...!

Hea Kärddla ja Kõrgessaare elanik, loe lepinguprojekti, osale koosolekutel, tutvumaterjalidega omavalitsuste kodulehekülgedel, kujunda oma kindel arvamus ja ütle see 5.–7. aprillil toimival rahvaküsitlusel välja. Tule, anna Hiiumaale võimalus!

Jaanus Valk
Kõrgessaare vallavanem

Me vajame koostööd, mis vaataks saart kui ühte tervikut

Mul on üks soomlasest tuttav, kes kinnitab igal võimalusel: „Soome on nii väike riik, et me ei saa endale lubada teha midagi eraldi, vaid peame igas asjas tegema koostööd, ainult siis saame olla edukad“. Sama mõtte võiks vabalt üle kanda ka Eestile ja Hiiumaale.

Hiiumaa on väike saar ja me ei saa endale lubada vastanduvaid ja konkureerivaid arengutsenaariume. Vajame koostööd, mis vaataks saart kui ühte tervikut ja tagaks selle läbi parimad võimalused eluks ja toimetulekuks kõikidele Hiiumaa elanikele, sealhulgas ettevõtjatele.

Hiiumaa arengustrateegia käigus oleme palju rääkinud rohemajandusest kui ühest võimalusest oluliselt rohkem väärastada kohapealset ressursi kasutamaks ära meie oma ettevõtjate potentsiaali uute töökohtade loomisel. Taolised arengutsenaariumid

võimaldavad astuda meil pika sammu omatoodangu ekspordi ja saare energeetilise sõltumatuses suunas. Eelduseks oleksid ühtsed eesmärgid, tegevuskava ja kõikide valitsemistasandite jäägitu toetus. Midagi ei teki iseenesest, ega ka lõpututest vaidlustest selle üle, kes, kuhu ja kui palju peaks panustama.

Regionaalministri poolt väljapakutud „Tõmbekeskuste Eesti“ variant võiks Hiiumaale päris hästi sobida. Selle variandi puhul jääks Hiiumaa, erinevalt näiteks „Maakondade Eestist“, elanike arvu suuruselt võrreldavaks teiste Eesti omavalitsustega. Lääne-Eesti turismi arengustrateegiat arutades leiti, et Hiiumaa kui saar on tõmbekeskus tervikuna – turistide jaoks. Administratiivselt tuleb meil siiski üks keskus määratleda. Ajalooliselt on selleks Kärddla, kes on ühtse Hiiumaa ideed ka kõige jõuliselt toetanud.

Inimestele on oluline avalike teenuste kättesaadavus ja kõrge kvaliteet, töökoha olemasolu, võimalus mitmekesiselt veeta vaba aega kultuuri või pere seltsi nautides, tegeleda oma hobidega. Selle saavutamiseks ei ole meil ilmtingimata vaja valitseda Hiiumaad viiel erineval moel. Pigem vastupidi, ühtsem valitsemine tagaks läbi ametnike spetsialiseerumise suurema professionaalsuse ja teenuste kõrgema taseme.

Tõenäoliselt on Hiiumaa jaoks kõige arukam valik üks omavalitsus, kuid väga oluline on, kuidas selleni jõutakse. Täna on ühinemisläbirääkimistega algust teinud Kärddla linn ja Kõrgessaare vald. See on märgilise tähendusega ettevõtmine, mille õnnestumine võiks anda inspiratsiooni ka teistele saare omavalitsustele. Ühinemislepingu sisu peab tagama võrd-

sed arenemisvõimalused kõikidele Hiiumaa piirkondadele ja võtma maha hirmud, nagu võiks ühinemise tagajärjel mõni ala ääremaastuda.

Täna peame keskenduma kokkulepete, reeglite ja rakenduste välja töötamisele, mis ühinemise tagajärjel ka reaalselt tagaksid planeeritavad positiivsed muudatused kõikide hiidlaste jaoks. Tegemist ei ole ülejõu käiva väljakutsega, on valdkondi, kus algus juba tehtud. Käina valla ettepanekul arutavad omavalitsused ühtse koolivõrgu ja seda toetava ühistranspordisüsteemi arenguvõimalusi ja sellest koostööst on tulu paistmas kõikidele omavalitsustele.

Riho Rahuoja
Hiiu maavanem

Ettevõtja ja omavalitsuse koostöö on oluline

Ettevõtja Ruudi Kasserile kuulub tänaseks ligi kaksteist aastat tegutsenud ettevõtte Dagö Trade OÜ. Metsamajandusega tegelev ettevõtte soetab metsakinnistuid, majandab ja arendab neid ning osutab klientidele metsamajandusteenuseid, korraldades puidu ümarmaterjali tootmist alates raie korraldamisest kuni selle laevatamiseni naaberriikidesse. Kasseril on kümne aasta tagune kogemus Lauka Saeveski asutamisel ja osalus selles.

Teie ettevõtte tegutseb üle Hiiumaa. Kus täpsemalt ja mida see „tegutsemine” tähendab?

Hiiumaa on pindalaliselt teatavasti väga kõrge metsastatuse astmega ning piirkondlikult jagub seda kõikjale. Vastavalt sellele, kus asuvad kas ettevõtte oma kinnistud või meie kliendi mets, tuleb teostada metsamajandustöid.

Milline näeb välja teie koostöö teiste ettevõtete?

Sektori siseselt on meie koostöö teiste ettevõtete tihe. Ühed ettevõtted on näiteks kliendid meie teenuste osas, teised aga kliendid meie toodangu tarbijatena, kolmandatelt ostame ise kas tehnikalaaseid või muid protsesse toetavaid tugiteenuseid. Koostöö toimub ka konkurentsettevõtete vahel, kas siis näiteks laevatatavate kaubakoguste ühisel komplekteerimisel või lihtsalt valdkonnaalasel informatsiooni vahetamisel.

Kui oluliseks peate koostööd ettevõtjate vahel?

Tänapäeva majandustegevus on niivõrd põimunud läbi erinevate protsesside, et ilma koostööta erinevate ettevõtjate vahel oleks selle toimimine mõeldamatu. Koostöö mõte on kaasata eesmärgi saavutamisel ühiseid ressursse, seda kas siis intellektuaalsel või materiaalsel tasandil. Suurem ressursivõime toetab arengut, uue kvaliteedi teket.

Kui palju olete pidanud suhtlema ettevõtlusteemal vallavalitsusega?

Kuna minu juured on Kõrgessaare vallas ja ettevõtluse põhirõhk kujunenud just sellesse piirkonda, siis olen küllalt tihe külaline vallavalitsuses. Põhjusteks võivad olla kas majandustegevusega seotud kooskõlastused, informatsiooni-konsultatsiooni saamine või arutelu küllalt erinevatel valla arengut puudutavatel teemadel. Suhtlus vallaga on olnud piisav, et teadvustada en-

dale seda, kuivõrd oluline on hästi toimiv vallavalitsus.

Olete arvamusel, et ettevõtluse toetamine omavalitsuse poolt sõltub sellest, kes valitseb.

Valitsejad on inimesed ja need inimesed kipuvad vahel ära unustama ühiskonna funktsioneerimise põhitõdesid. Ettevõtja on meie ühiskonnakorralduse alustala. Poleks ettevõtjat, kes toodab ühiskondlikku rikkust, poleks valitsejal ka midagi ümber jaotada ega millegi eest valitseda. Ettevõtja ettevõtlikkusel baseeruv ühiskonna tulubaas on aluseks valitsussektori, haridussüsteemi, meditsiini, sotsiaalsfääri, riigikaitse ja teiste ühiskonnakorraldust toetavate valdkondade toimimisele. Seega on valitsejal oluline roll toetada läbi oma tegevuse ettevõtluse arengut.

Mida paremas seisus on meie ettevõtlus, seda parem on ka meie kodanikel selles riigis elada. Kui valitseja unustab need põhitõed, on ta ühiskonnale tervikuna kahjulik.

Mõtteavaldus tulenes sellest, et olen tunnetanud teatud omavalitsuses põhjendamatu negatiivset ja umbusaldavat fooni ettevõtja suhtes.

Kas Teie arvates peaks vald rohkem sekkuma ettevõtjate tegevusse? Kui jah, siis kuidas?

Ma arvan, et valla ülesanne on eelkõige soodsas ettevõtluskliima loomine. Vald peab looma keskkonnale, kus ettevõtja toimetab, positiivse fooni. Ettevõtja peab tunnetama, et vald teda toetab ja ta on sinna oodatud; et selleks on loodud vastav seadusloome; et vald on valmis kaitsma ettevõtja huve suhetes teiste riiklike institutsioonidega; et vallas ollakse avatud ettevõtja ideedele. Sõna „sekkumine” kannab minu jaoks pigem negatiivset fooni suhtluses valla ja ettevõtja vahel. Sekkumine tähendab tahet protsesse omatahtsi juhtida või reguleerida. Vald peaks sekkuma ettevõtja tegevusse põhjusel, kui see on selgelt pahatahtlik, omab negatiivset mõju kogukonnale või seda ümbritsevale keskkonnale.

Kas Teie arvates saavad ettevõtjad piisavalt tihti kokku vallaesindajatega, et neile oma tegemistest rääkida?

Kuna ettevõtja on oma olemuselt ettevõtlisk, leiab ta piisava motivatsiooni olemasolul igal juhul tee valda. Küll aga oleks tõepoolest oluline ka vallapoolne initsiatiiv kohutumiseks ettevõtjatega jagamiseks näiteks valla nägemust oma arengust ja ettevõtja

rolli selles protsessis, või lihtsalt saatmaks ettevõtjatele signaali, et neid tunnustatakse, nendega arvestatakse. Rohkem suhtlust ettevõtja ja valla vahel ei ole kunagi halb.

Millist toetust ootate ettevõtjana valla poolt?

Minu jaoks on oluline, et vald oma funktsioone täites seda hästi teeks. See tähendab, et tehtavad otsused on mõtestatud ja suunatud arengule, mitte aga kantud seaduse poolt pandud kohustusest täita oma ülesandeid. Seadusloomet luues ja infrastruktuuri arendades peab vald nägema selget ettevõtlust toetavat rolli. Ootan, et inimesed oma ametites on pädevad, teadvustavad endale oma töö olulisust. Valla poolt osutatavad tugiteenused peavad toimima ladusalt ja nende toimimise protsessid olema lihtsalt mõistetavad. Peab tekkima olukord, kus vald ja ettevõtja on partnerid. Vald loob keskkonna, kuhu ettevõtja on oodatud ning ettevõtja soovib olla selle valla osa – toetada ja panustada omakorda valla arengusse.

Millist mõju või muutust näete Hiiumaa omavalitsuste ühinemises kodanikele?

Raske vastata sellele küsimusele. Eelkõige peaksid omavalitsused aktiivselt valgustama oma kogukonda protsessi eesmärkidest ja kõige sellega kaasnevast. Võib-olla on see protsess minust kuidagi mööda läinud, kuid ma ei ole täheldanud aktiivset ühiskondlikku arutelu sellel teemal. Igal juhul on oluline maandada kodanike hirmud ja pinged neid ootava ees.

On arusaadav, et meie riik on väike ja riigi valitsemine kallis ning on olukordi, kus lihtsalt tuleb langetada ebapopulaarseid otsuseid. Kuid omavalitsuste ühinemisel, ja seda eriti keskustega, kus protsessi kaudseid ja tulevikku suunatud mõjusid on väga raske lõplikult hinnata, on langetatud otsused loodetavasti väga tugevalt argumenteeritud.

Omavalitsuse juhtimist ei saa kindlasti võrrelda ettevõtte juhtimisega, kus kõik taandub efektiivsusele. Omavalitsuse roll on eelkõige tagada oma kogukonna püsima jäämine, mille aluseks on turvaline keskkond oma väärtustega, mida ei ole võimalik mõõta rahas. Loodetavasti on valitsejad leidnud, et ühinemisel tekib sünergia tagab kodanikele teenuste kvaliteedi säilumise ning toetab piirkondade proportsionaalset arengut. Kui otsused taanduksid ühekordsele „pearahale”, mille mõju on lühiajaline, oleks see äärmiselt kahetsusväärne.

Kuid veel kord, meie ühiskonna prae-

gused arengusuunad võivad tingida selliste protsesside möödapääsmatuse.

Millist mõju või muutust näete Hiiumaa omavalitsuste ühinemises ettevõtjatele/ ettevõtetele?

Ma arvan, et ettevõtjaid mõjutavad sellised protsessid oluliselt vähem kui kodanikke. Kahtlemata on ettevõtjale oluline omavalitsuse võimekus ning omavalitsuse poolt osutatavate teenuste kvaliteet, kuid sõltuvalt ühiskonna arengusuundadest on ettevõtja oma loomult võimeline uute oludega kergemini kohanema.

Kuidas võiks Teie arvates muuta efektiivsemaks ettevõtjate omavahelise koostöö? Milline oleks siin ühisomavalitsuse roll?

Kui ettevõtjad tunnetavad koostöö vajadust, siis enamasti nad seda ka teevad. Vajadust genereerib ettevõtluskeskkond juba ise. Selliste arengute puhul, millel on oluline tähtsus kogukonna arengu jaoks, oleks valitsejatel oluline roll ettevõtjate koondamiseks ühise laua taha leidmaks sellel teel parimaid võimalikke lahendusi.

Unistame natuke. Kui Teie oleksite valla vanem, siis mida Te teeksite nii ettevõtjaid kui kodanikke silmas pidades teisiti?

Ma võtaks siin võrdlusmomendiks Kõrgessaare valla, kuna side valla tegemistega on kõige suurem. Minu poolt kogetud ja teada oleva informatsiooni põhjal ei oskaks ma teha midagi teisiti. Ettevõtja on vallas au sees, ta on alati valda oodatud ja toetus garanteeritud, valla töötajad oma ametites äärmiselt pädevad, hoolivad ja avatud. Valla arengukavades on ettevõtja roll selgelt määratletud. Vald panustab stabiilselt infrastruktuuri renoveerimisse ja arengusse.

Sama on valla kodanikega: väga hästi on korraldatud valla spordi- ja kultuurielu, sotsiaalvaldkonnaga tegelevad väga tugevad inimesed, kodanikele osutatavate tugiteenuste kvaliteet on hea. Kahtlemata on probleemiks, nagu kõikjal, tööhõive, kuid selle objektiivsete põhjuste analüüs on juba teine lugu ning ühiskonnas ka piisavalt kaastamist leidnud.

Eelnevale toetudes julgen väita, et Kõrgessaare valla kodanikud väärivad oma valitsejaid ja nende valitsejate ühinemist puudutav otsus on loodetavasti arukas ja argumenteeritud.

Intervjueeris Annely Veevo
Kärkla Linnavalitsuse
teabe- ja projektijuht

Mis on haridusvaldkonnas oluline ja mis saab olema teisiti?

Alusharidus

Kahe omavalitsuse ühinedes jätkavad tegevust kõik munitsipaallasteaiad eesmärgiga osutada kvaliteetset alusharidust ning tagada kõigile vallas registreeritud lastele lasteaiakoht. Alushariduse andmisel võetakse aluseks laste erivajadusi; 2015. aastaks ühtlustatakse õppetasad ja toiduraha. Kui suureneb nõudlus lasteaiakohtade järele, on uues vallas võimalik avada täiendav lasteaiarühm lasteaias „Vigri”.

Põhiharidus

KÄRDLA ÜHISGÜMNAASIUM JA LAUKA PÕHIKOOL. Tulenevalt kehtivast haridustoetuse eraldamise mudelist, mida riigieelarvest omavalitsustele koolide jaoks eraldatakse, on muutunud keeruliseks väikeste põhikoolide kolmanda astme (7.–9. klass) käiguhoidmine Hiiumaal. Pearaha ühe õpilase kohta arvestatakse nii, et ühes klassis

oleks vähemalt 20 (I kooliastmes 24) õpilast. Kui õpilasi on esimese ja teise astme klassides vähem kui 17, annab riik lisaraha, et pearaha kujuneks ikka 20 õpilase jagu. Kolmanda astme puhul on lisaraha saamiseks vaja, et selles astmes oleks kokku vähemalt 30 õpilast.

Lauka, Emmaste ja Palade põhikoolidel on aga lähiaastatel kolmandas kooliastmes lapsi alla 30. See nõuab omavalitsustelt põhikooli kolmanda astme toimimiseks täiendavaid vahendeid.

Kärkla linnal ja Kõrgessaare vallas on ühinemise korral ülalttoodust tulenevalt kolm valikuvõimalust:

1. Jätkata tänase koolivõrguga

Kui Kärkla Ühisgümnaasium ja Lauka Põhikool jätkavad samamoodi kui seni, eraldatakse kahe kooli õpilaste arvust lähtuvalt riigieelarvelist toetust neljal järgneval aastal ümmarguselt 175 000 eurot aastas ning uus omavalitsus peab leidma oma eelarvest järgneval neljal aastal Lauka kooli toimimiseks kõigis kolmes põhikooliastmes täiendavalt pea 50 000 eurot.

Seda summat on võimalik vähendada

eelkõige Lauka kooli kahe noorema astme ning Kärkla koolile eraldatavate riigieelarveliste vahendite arvelt, aga see oleks nii Laukal kui Kärklas õppivate laste seisukohalt halb otsus.

2. Ühendada Lauka ja Kärkla III kooliaste

Selle variandi puhul ei peaks omavalitsus kummalegi koolile juurde maksma, vaid rahastamismudelist tulenev rahaline võit oleks järgnevate aastate jooksul päris suur, aga paraku pikeneks sellega täna Laukal õppivate laste koolitee ning märkimisväärne osa rahalisest võidust kuluks transpordikulude suurenemisele.

Ühinemislepingu ettevalmistajad eelistasid esimest varianti ja sellepärast on ühinemislepingu projekti kirjutatud, et Lauka kool jätkab kõigi kolme astmega vähemalt neli aastat.

KÖPU INTERNAATKOOL.

Kõpu Internaatkool on hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste kool. Tinglikult võib HEV õpilased liigitada kahte rühma: a) õpilased, kes tavakooli tingimustes vajavad õppekavas ettenähtud õpitulemuste

saavutamiseks täiendavat abi ja tugiteenuseid: õpiraskused, düsgraafia, düsleksia jne (HEV₁); b) õpilased, kes tulenevalt nende puudest või muust häirest vajavad õppekavas ettenähtud õpitulemuste saavutamiseks väga spetsiifilisi ja ressursimahukaid tugiteenuseid (HEV₂).

Tulenevalt HEV õpilaste õppekorralduse kontseptsioonist võtab riik enda korraldada HEV₂ õpilaste õpetamise, HEV₁ õpilaste õppe korraldamine jääb omavalitsuste kanda.

Hiiumaal oleks seda otstarbekas korraldada kõigi omavalitsustega ühiselt: munitisipaliseerida Kõpu Internaatkool ja jätkata õppetöö korraldamist, seda ühiselt rahastades. Haridus- ja Teadusministeerium on munitisipaliseerimiseks valmis, tarvilik oleks Hiiumaa poolse selge soovi väljendamine. Arutelud on hetkel käimas.

Ühinemislepingu projektis on selgelt väljendatud uue valla soov jätkata Kõpu Internaatkooli tegevust tema senises funktsioonis.

Ivo Eesmaa,
Kärkla Ühisgümnaasiumi direktor
Kärkla Linnavolikogu esimees

Sotsiaalvaldkonna töögrupi tulemused

Sotsiaalvaldkonna töögrupp kuulusid Kärdlast Elge Härma ja Elle Voolma ning Kõrgessaarest Linda Kiivit ja Heli Harak. Töögrupp kaardistas ära kahe omavalitsuse õigusaktid, mille alusel sotsiaalvaldkonnas tegutsetakse. Kehtivad õigusaktid ja lepingud vaadatakse üle ja ühtlustatakse 2014. aastal.

Sotsiaalvaldkonna töögrupp leidis, et pärast Kärdla linna ja Kõrgessaare valla ühinemist ei tohi halveneda kvaliteetsete sotsiaalteenuste kättesaadavus üheski ühinenud omavalitsuse piirkorras, st inime peab saama teenused kätte võimalikult kogu lähedal.

Hiiu valla struktuuris luuakse sotsiaal-osakond oma ala spetsialistidega. Uues struktuuris hakkavad tööle sotsiaalvaldkonna juht (valdkonna juhtimine, õigusaktid, eelarve, allasutuste töö koordineerimine, eestkostete, arendustegevus jms.), lastekaitse spetsialistid (lastekaitse juhtumitöö, koolikohustuslikud lapsed, beebipäevad, projektitöö, ülekuulamistel osalemine, lastekaitse juriidilised teemad, eestkostete, elatis, lapse arvamise väljaselgitamine, vanemate vaheliste vaidluste lahendamine, lastele ja peredele teenuste korraldamine, koostöö teiste ametiasutuste ja organisatsioonidega, lastekaitse arendamiseks loodud tööühikud ja komisjonid, lastekaitse alase informatsiooni sisestamine STAR-programmi, üldkasuliku töö korraldamine); tervishoiuspetsialist (terviseprofiilid, koostöö perearstidega, tööealised ja sõltuvushäiretega inimesed, tööealist elanikkonda puudutav projektitöö, teavitustöö, koolituste ja supervisioonide korraldamine); juhtumitöö spetsialistid (eestkostete, hoolduse, haiglas või hooldekodusse minemise ning eluasemeteenuste korraldamine, abistamine kodudes vajalike taotluste (VEK) vormistamisel, eakatele ja puuetega inimestele täiendavate sotsiaalteenuste korraldamine, juhtumite sisestamine STAR-programmi jne.); sotsiaalhoolekande spetsialistid (dokumentide vastuvõtmine ja vormistamine: esmane sotsiaalnõustamine, toetuste ja teenuste avaldused, VEK paberid, eestkostetaotlused, hooldajatoetus, vajaduspõhine peretoetus, toimetulekutoetus, koostöö töötukassaga, transpordi korraldamine või vastava info edastamine, isikliku abivahendi- ja parkimiskaartide väljastamine); ning hooldustöötaja-autojuht. Spetsialistide ametikohtade nimetused võivad veel täpsustuda.

Sotsiaalvaldkonna spetsialistid teenivad kodanikke Kärdlas Keskväljak 5a asuvas vallamajas, Kõrgessaare teeninduspunktis ning vähemalt üks kord nädalas Kõpu teeninduspunktis.

Ühinemise heaks küljeks on see, et kahe omavalitsuse spetsialistid saavad oma teadmised koondada ning paremini spetsialiseeruda. Seni on ametnikud pidanud korraga tegelema mitme erineva tööülesandega, spetsialiseerumine võimaldab aga kontsentreeruda konkreetsetele ülesannetele ja tõstab ametnike kompetentsi.

Vastavalt kahe omavalitsuse poolt koostatud arengudokumentidele jätkavad allasutustena tegevust Kärdla Sotsiaalkeskus ja Lauka Päevakeskus.

Kuni uue valla ühtse sotsiaaltoetuste ja -teenuste korra kehtestamiseni 2014. a rakendatakse sotsiaaltoetuste maksimise ja sotsiaalteenuste osutamisel seni kehtivaid õigusakte.

Töögrupi materjalide põhjal kirjutas Annely Veevo, Kärdla Linnavalitsuse teabe- ja projektijuht

Mis muutub omavalitsuste ühinemisel kodaniku jaoks?

Enamuse linna- ja vallakodanike jaoks muutub tegelikult üsna vähe – suurem osa vallaga seotud asjadest toimivad täpselt samamoodi edasi ka peale ühinemist.

Veidi teistmoodi on valimised, kus valitakse ühine volikogu. Kuna sätised valimised on plaanitud kahe ringkonnaga, on kandidaadid Kärdlas ja endise Kõrgessaare valla ringkonnas erinevad, aga valitustest moodustub üks, kokkuvõttes kindlasti pädevam 21-liikmeline volikogu. Mandaadid on jagatud 13 Kärdla ja 8 Kõrgessaare ringkonnale, aga seadusest tulenevalt ei taga selline valimiskord siiski kindlat mandaatide jagunemist ja see võib sõltuvalt valimistulemustest muutuda isegi kuni 3 volikogu liikme võrra.

Uude volikogusse on loodetavasti motiveeritud kandideerima suurem arv kodanikke ja valituks osutunutena on ka stabiilsetel volikogu liikmetel rohkem motivatsiooni otsuste sisusse tungida ja laiemat arutelu pidada – kõigi jaoks on olukord uus ja tegemist ei ole rutiinsete otsustega.

2017. a valimistest alates ühinemislepingu järgi ringkondade süsteemi ei plaanita ja vallakodanikel tekib võimalus valida veel suurema arvu kandidaatide ning nende lubaduste ja vaadete vahel – kandidaatide valijaskond asub kogu valla territooriumil. Seega ei saa volinikud ka valimistevahelisel ajal lähtuda volikogus otsuste tegemisel ainult oma seniste valijate ehk ühe vallaosa huvidest lähtuvalt, vaid peavad arvestama ka valijatega valla teises otsas.

Seoses omavalitsuse nime muutumisega muutuvad osaliselt ka aadressid. Näiteks kui praegu on Kärdla linnavalitsuse aadress Keskväljak 5a, 92413 Kärdla, Hiiu maakond, siis edaspidi on vallavalitsuse korrektne aadress Keskväljak 5a, 92413 Kärdla, Hiiu vald, Hiiu maakond. Kõrgessaare valla aadressides muutub vaid valla nimi. Muutusega tuleb lihtsalt harjuda ja midagi ei juhtu, kui see mee-

les ei ole – ka vana ja pooliku aadressiga tulevad saadetised ikka kohale. Sellisest aadressi muudatusest tulenevad registrimuudatused toimuvad automaatselt ja tasuta.

Linnakodanikest saavad peale ühinemist vallakodanikud, aga linna elanikeks jäävad nad edasi, sest kuigi linn ei ole enam omavalitsusüksus, on ta linn edasi asustusüksusena. Ühinenud omavalitsust juhivad vallavolikogu ning vallavanema juhtimisel 5–7-liikmeline vallavalitsus.

Valla keskus asub Kärdlas, kuid teeninduspunktid ka Kõrgessaares ja Kõpus, kus saab esitada kõiki vajalikke avaldusi ja taotlusi, tutvuda avalikustamisel olevate dokumentidega ning eelneval kokkuleppel kohtuda vallaametnike ning -poliitikutega. Kõrgessaares hakkab paiknema abivallavanema töökoht ja jätkuvalt saab registreerida ka sünde ja surmasid.

Vallakodanikuga suhtlevad vallavalitsuse kontorites oma alal pädevamad ametnikud, sest nad ei pea enam tegelema mitme eri valdkonnaga ning jõuavad seadusemuudatustega kursis olla. Sõltuvalt ametniku elukohast ja töö iseloomust töötavad ametnikud vastavalt kas Kärdlas või Kõrgessaares või osa ajast kummaski kohas. Kõpu teeninduspunkt töötab osalise tööajaga. Vallavalitsuse struktuuri uued ametikohad täidetakse eelkõige sisekonkursi teel.

Vallavanema ning volikogu esimehega „nõobist-kinni” kohtumine ei pruugi enam olla nii lihtne kui enne ühinemist, kuid ka nende ametiisikute roll on ühinenud omavalitsuses teine ja otsused ei sõltu niivõrd üksikutest isikutest. Otsuseid tehakse laiemapõhjalisema ning suurema pädevusega vallavolikogu ning -valitsuse poolt, see vähendab korruptsiooniohtu ja suurendab avatust.

Oma tegevust jätkavad kõik senised valla ja linna allasutused, suurenevad koostöövõimalused allasutuste vahel. Uue

valla kodanikel tekib rohkem võimalusi huvitegevuseks, sest nad saavad osa võtta kogu valla territooriumil tegutsevatest ringidest ja huvikoolidest, näiteks muusikakooli ja erinevate kunstiringide tööst. Võimalik on Kärdla häid ringijuhete rakendada Kõrgessaares ja vastupidi.

Lähtuvalt vajadusest tihendatakse valtsisese transpordi liikumist.

Vallas ja linnas kehtivad korrad viiakse kooskõlla mõne aasta jooksul ja erinevad toetused ühtlustatakse sama aja jooksul nii, et kellegi toetused ei vähene. Omavalitsuse allasutustes sarnase töö tegijate palgad ühtlustatakse samuti kasvavas suunas. Teenuste hinnad võivad kohati kasvada sõltuvalt nende tegelikest kuludest.

Kohalikku omaalgatust ja mittetulundussektorit toetatakse sarnaselt senisele, tähtsamaks muutub külavanemate roll. Suureneb valla võimekus erinevatest fondidest rahade taotlemisel, mis võimaldab olemasolevaid ressursse veelgi paremini kasutada ja toob raha juurde nii infrastruktuuri arendamiseks kui ka vaba aja veetmise võimalustesse. Ühinemislepingus on kirjas ühisomavalitsuse eelisarendatavad investimisprojektid, mis paiknevad võrdselt mõlema praeguse omavalitsuse territooriumil.

Ühinemine ei oma otsest mõju ääremaaastumisele, mis on koos linnastumise ja jätkuvalt ülemaaline ja rahvusvaheline tendents, kuid aitab uuel valla ühinemislepingut järgides veidi leevendada ääremaaastumise mõjusid. Ühinenud omavalitsus on tugevamaks partneriks Eesti riigile, naaberomavalitsustele ning samuti ettevõtjatele. Kasvavad võimalused vajalike spetsialistide ja ettevõtlike inimeste saarele tagasi meelitamiseks, kuna kergem on vahendada infot, kaasajastada munitispaaleluruume ja luua Hiiumaale tulekuks erinevaid motivatsioonipakette.

Tiit Harjak,
Kärdla Linnavalikogu aseesimees

Rahvaküsitlusest

Ajavahemikul 05.–07. aprill 2013 viiakse Kõrgessaare ja Kärdla omavalitsustes läbi rahvaküsitlus.

Küsitlusest on õigus osa võtta vähemalt 18-aastaselt isikul, kelle rahvastikuregistrijärgne elukoht on vastavas omavalitsuses. Oma arvamust on võimalik anda Kõrgessaare vallas ja Kärdla linnas avatud küsitluspunktides vastavalt lahti-

oleku aegadele ja elektrooniliselt omavalitsuste kodulehtedel.

Elektrooniline küsitlus algab esimesel küsitluspäeval, so 05. aprillil kell 9.00 ja lõpeb küsitluse eelviimasel päeval, so 06. aprillil kell 18.00. Küsitluspäeva viimasel päeval, 07. aprillil, elektroonilist küsitlust ei toimu.

Kui küsitluses osaleja ei saa tervise-

seisundi tõttu osaleda küsitlusel, võib ta põhjendatud taotluse alusel taotleda vastuse andmist kodus või haiglas.

Kodus vastamine toimub ainult 5. aprillil küsitluspunkti lahtioleku ajal.

Taotlus kodus vastamiseks tuleb esitada omavalitsustele hiljemalt 05. aprilli kella 12ks.

Ühinemislepingu kohta saab volikogudele esitada kirjalikke ettepanekuid ja vastuväiteid kuni 4. aprillini 2013.

Rahvaküsitluse sedeli vorm:

Kärdla linna ja Kõrgessaare valla ühinemise rahvaküsitlus 05.04.2013–07.04.2013	Kas teie toetate Kärdla linna ja Kõrgessaare valla ühinemist üheks omavalitsusüksuseks? ☐ JAH ☐ EI
--	--

Rahvakoosolekute ajad Kõrgessaare vallas ja Kärdla linnas

Esmaspäeval, 18. märtsil 2013 kell 18.00

Kõrgessaare Tervisemajas

Reedel, 22. märtsil 2013 kell 18.00

Kõpu Internaatkoolis

Teisipäeval, 26. märtsil 2013 kell 18.00

Kärdla Kultuurimajas

Rahvakoosolekutel osalevad juhtkomisjoni liikmed Kärdla linnast ja Kõrgessaare vallast

Rahvakoosolekutel osaleb 12-liikmeline juhtkomisjon, kuhu kuuluvad **Kõrgessaare vallast 5 liiget:** volikogu esimees Aili Küttim (valimisliit Avatus), volikogu liikmed Artur Valk (Eesti Reformierakond) ja Mati Kiivit (valimisliit Avatus), vallavanem Jaanus Valk ja vallavalitsuse liige Katrin Sarapuu ning

Kärdla linnast 7 liiget:

volikogu esimees Ivo Eesmaa (Sotsiaaldemokraatlik Erakond), volikogu aseesimees Tiit Harjak (Isamaa ja Res Publica Liit), volikogu liige Anton Kaljula (Eesti Reformierakond), volikogu liige Ants Vahtras (Keskerakond), volikogu liige Reet Kokovkin (Sotsiaaldemokraatlik Erakond), linnapea Georg Linkov, linnasekretär Helika Villmäe.

Rahvaküsitlused KÕRGESSAARE vallas

EELKÜSITLUS

5. ja 6. aprillil 2013
elektrooniliselt aadressil www.korgessaare.ee ning
Kõpu Internaatkooli küsitluspunktis ja
Kõrgessaare Valitsejamaja küsitluspunktis

ELEKTROONILINE KÜSITLUS

5. aprillist 2013 (alates kl 9.00)
6. aprillini 2013 (kuni kl 18.00)
aadressil www.korgessaare.ee

**KÜSITLUSED KÕPU KÜSITLUSPUNKTIS JA
KÕRGESSAARE KÜSITLUSPUNKTIS**

5. aprillil kell 10.00–18.00
6. aprillil kell 10.00–18.00
7. aprillil kell 10.00–18.00

Kodus saab vastata 5. aprillil 2013. a
küsitluspunkti lahtioleku ajal.
Taotlus kodus vastamiseks tuleb esitada hiljemalt
5. aprilli kella 12ks telefonil 4622488 või
e-postiga valitsus@korgessaare.hiiumaa.ee

NB! Kaasa tuleb võtta isikut tõendav dokument.

Rahvaküsitlused KÄRDLA linnas

EELKÜSITLUS

5. ja 6. aprillil 2013
elektrooniliselt aadressil www.kardla.ee ja
Kärdla Kultuurikeskuse küsitluspunktis

ELEKTROONILINE KÜSITLUS

5. aprillist 2013 (alates kl 9.00)
6. aprillini 2013 (kuni kl 18.00)
aadressil www.kardla.ee

**KÜSITLUSED KÄRDLA KULTUURIKESKUSE
KÜSITLUSPUNKTIS**

5. aprillil kell 10.00–18.00
6. aprillil kell 10.00–18.00
7. aprillil kell 10.00–18.00

Kodus saab vastata 5. aprillil 2013. a
küsitluspunkti lahtioleku ajal.
Taotlus kodus vastamiseks tuleb esitada hiljemalt
5. aprilli kella 12ks telefonil 4636082 või
e-postiga valitsus@kardla.ee

NB! Kaasa tuleb võtta isikut tõendav dokument.